

POSTADRES
Postbus 20
7500 AA ENSCHEDE

BEZOEKADRES

TELEFOONNUMMER
14053

Aan de Gemeenteraad

DATUM	ONS KENMERK	BEHANDELD DOOR
11 november 2021	2100104743	S.A. Coehorst
UW BRIEF VAN	UW KENMERK	DOORKIESNUMMER
-	-	-

ONDERWERP

Toezeggingen stadsdeelcommissie west en zuid 28 oktober 2021 inzake fietstunnels

Geachte leden van de Raad,

Tijdens de gecombineerde stadsdeelcommissie vergadering van 28 oktober 2021 inzake het onveiligheidsgevoel rondom fietstunnels, is een aantal toezeggingen gedaan. Met deze brief ga ik hierop in.

Toezeggingen stadsdeelcommissie west en zuid 28 oktober 2021

Tijdens de gecombineerde stadsdeelcommissie vergadering van 28 oktober is het volgende gevraagd.

1. Kan de burgemeester voorbeelden noemen van besluiten van burgemeesters inzake publiek cameratoezicht op basis van openbare orde, die later door de rechter als onjuist zijn beoordeeld?
2. Het in beeld brengen van een tijdspad omtrent pilot; verdere uitwerking planning zodat duidelijk is wat er nog moet gebeuren en wanneer er gestart kan worden.
3. Bezien of tussentijdse oplossingen mogelijk zijn totdat de pilot functioneert.
4. Meer informatie verstrekken over werkwijze Utrecht, Arnhem en Rotterdam inzake plaatsing camera's

Stadsdeelmanagement heeft tijdens de bespreking aangegeven te zullen kijken naar de verlichting in de tunnel aan de Belgiëlaan en om contact op te nemen met de Tunnelwacht. Dit is inmiddels gebeurd.

Ad 1: jurisprudentie publiek cameratoezicht op basis van openbare orde

Er zijn twee uitspraken over het plaatsen van camera's (gebiedsaanwijzingen cameratoezicht). Volgens de eerste uitspraak moet het cameratoezicht worden aangepast vanwege de privacy van een bewoner (andere cameraplaatsing). De tweede uitspraak gaat erover dat alleen belanghebbenden bezwaar/beroep in kunnen stellen tegen een aanwijzingsbesluit (b.v. eigenaren panden etc.), en gaat dus niet inhoudelijk in op de vraag of het aanwijzingsbesluit rechtmatig was.

Voorzieningenrechter Rb Amsterdam, 25-03-2021, ECLI:NL:RBAMS:2021:1413

Openbare orde-cameratoezicht werd door de burgemeester in een zeer specifieke situatie ingesteld (na beschieting van een woning, voor de omgeving rondom die woning). De voorzieningenrechter oordeelt dat, vanwege de privacy van de bewoner van een andere woning, de uitvoering van het cameratoezicht de privacy en het woongenot van die bewoner onevenredig schendt, dit vanwege plaatsing nabij een keukenraam van die bewoner. De burgemeester moet het cameratoezicht ter hoogte van dat keukenraam zo aanpassen dat het voor de bewoner zichtbaar en controleerbaar is dat inkijk in zijn woning onmogelijk is.

Rb. Zwolle-Lelystad, 15-08-2011, ECLI:NL:RBZLY:2011:BR6248

Wil men als belanghebbende bij een aanwijzingsbesluit van een gebied voor cameratoezicht worden aangemerkt, dan moet het bij het besluit betrokken belang iets zijn waardoor men zich onderscheidt van willekeurige anderen. Dit kunnen zijn de eigenaren van panden gelegen in het gebied waar de camera's worden geplaatst en degenen die in zo'n pand wonen of werken of anderszins regelmatige bezoekers van zo'n pand zijn.

Ad 2: tijdspad pilot innovatief cameratoezicht

Activiteiten	Planning
Tijd nog benodigd voor ontwikkeling technologie (Stefano Stramigioli)	November 2021 t/m januari 2022*
Installatie proefopstelling bij tunnel	Februari 2022
Fase 1 pilot: - <i>Werkt het technische gedeelte van het concept in de praktijk?</i> - <i>Is het systeem in staat om indicatoren van onveilige situaties te detecteren?</i> - <i>Hoe accuraat zijn meldingen van gevaarlijke situaties en wat zijn, op basis daarvan, mogelijkheden voor de opvolging?</i>	Maart t/m mei 2022
Tussenrapportage met bevindingen, effecten en resultaten fase 1 en voorstel voor vervolg fase 2 inclusief realiseren eventuele benodigdheden (zoals aanwijzingsbesluit driehoek, DPIA fase 2, organiseren opvolging meldingen)	Juni – juli 2022
Fase 2 pilot**: <i>Fase 2a: toegankelijk maken van de toepassing voor inwoners en het testen van de opvolging van de meldingen</i> <i>Fase 2b: afhankelijk van de technische mogelijkheden onderzoeken of en onder welke voorwaarden innovatief cameratoezicht hier mogelijk en haalbaar is</i>	Augustus t/m november 2022

Eindrapportage met bevindingen, effecten en resultaten en voorstel voor vervolg	December 2022
---	---------------

* Er is (wereldwijd) een tekort aan enkele onderdelen die benodigd zijn voor de ontwikkeling van de innovatie. De huidige planning is dus onder voorbehoud van de levering van deze benodigdheden.

** De inhoud van fase 2 is afhankelijk van de uitkomsten van fase 1. Als blijkt in fase 1 dat het systeem accurate meldingen van onveilige situaties kan genereren, ontstaat fase 2A. Als in fase 1 blijkt dat er geen accurate meldingen van onveilige situaties kunnen worden gegenereerd of dat het concept technisch anderszins niet werkt zoals gedacht, ziet fase 2 er anders uit. In dat geval ontstaat fase 2b.

Ad 3: tussentijdse tegemoetkomingen

Meldingen | appgroep Tunnelwacht en Politie

Deze week (week 45) is er appgroep gemaakt waarin een afvaardiging van de tunnelwacht en wijkagenten uit beide stadsdelen zitten. Doel is om door rechtstreeks contact meer zicht te krijgen op de meldingen in de tunnels en het gat tussen de geregistreerde meldingen en de geconstateerde meldingen enigszins te dichten. Ook draagt dit contact bij aan antwoorden op de vraag: wie kan wat met welke melding en waarom?

Verlichting

Op 8/11 in de avond heeft er een schouw op locatie plaatsgevonden bij beide tunnels door o.a. Stadsdeelmanagement en tunnelwacht. De tunnelwacht benadrukte dat beide taluds beter verlicht kunnen worden. Voor de tunnel Belgiëlaan – Eikendaal betekent dit dat er aan beide zijden van de tunnel een extra lichtmast wordt geplaatst om de in- en uitgangen beter te verlichten. Voor de tunnel Ruwenbos – Helmerhoek geldt dat door het anders afstellen van bestaande lichtkappen (bij de in- en uitgangen) de gewenste verbetering kan worden bereikt. Stadsdeelbeheer zoekt hiervoor contact met de aannemer om dit zo spoedig mogelijk te realiseren.

Inzet SA-INT

In gesprek met de tunnelwacht heeft Stadsdeelmanagement uitgelegd dat beide tunnels nog steeds als hotspot zijn aangemerkt. Dit betekent dat wanneer SA-INT actief is in de stadsdelen West en Zuid standaard de tunnels ook bezocht worden. Er is afgesproken om in afstemming met de tunnelwacht SA-INT extra in te zetten tijdens de donkere dagen. Belangrijk is dat de diensten van SA-INT aanvullend/afgestemd zijn op de aanwezigheid van de tunnelwacht.

Ad 4: informatie andere gemeenten mbt inzet cameratoezicht

Gemeente Utrecht

Gemeente Utrecht is in 2017 een pilot gestart met een set van drie flexibele camera's. Deze werden telkens voor drie maanden op een locatie geplaatst en daarna weer verwijderd. De uitkomsten van deze pilot waren positief¹. Na de evaluatie van de pilot is besloten door te gaan met deze flexibele camera's. Per periode van drie maanden, of korter indien mogelijk, wordt een cluster van drie flexibele camera's ingezet in die gebieden waar problemen tijdelijk sterk toenemen. De uitkijktijden variëren per gebied waar de flexibele camera's worden ingezet. Dit is

¹ Zie voor de evaluatie van de pilot in Utrecht: https://www.dsp-groep.nl/wp-content/uploads/DSP-groep_Evaluatie_flexibel_cameratoezicht_Utrecht_2017.pdf

afhankelijk van de aard van de problematiek. Vooraf moet eerst het beoogde doel en effect zijn behaald, en flexibel toezicht wordt direct na de inzet geëvalueerd.

Utrecht hanteert een set aan afwegingscriteria² om de inzet van cameratoezicht zo objectief mogelijk te kunnen beoordelen in de driehoek. Dit omdat cameratoezicht niet bij alle problemen effectief is. De Europese wettelijke richtlijnen zoals proportionaliteit en subsidiariteit zijn doorslaggevend. Daarnaast heeft Utrecht aanvullende criteria opgesteld, namelijk dat cameratoezicht altijd onderdeel moet zijn van een pakket aan maatregelen, dat het alleen bij een combinatie van problemen ingezet mag worden, dat er afspraken zijn over live uitkijken en opvolging, en dat er een veiligheidsanalyse ten grondslag ligt aan het cameratoezicht.

Technisch en organisatorisch functioneert de werkwijze goed. Het plaatsen, verplaatsen en weghalen van camera's is hierdoor transparant en controleerbaar maar vergt veel tijd en overleg. In Utrecht zijn bijvoorbeeld flexibele camera's ingezet bij de aanpak van autokraak in combinatie met overlast en criminaliteit door een groep jongeren, en bij de aanpak van drugsgerelateerde overlast en criminaliteit door dealers en gebruikers.

Eerder maakte Utrecht meer gebruik van vaste camera's. Juist vanwege het privacy aspect is er vanuit inwoners en de gemeenteraad de oproep om meer gebruik te maken van flexibel cameratoezicht in plaats van vast cameratoezicht.

Gemeente Arnhem

In Arnhem heeft de gemeenteraad in september 2019 ingestemd met een wijziging in de APV om mobiel cameratoezicht mogelijk te maken (in Enschede is dit in 2016 gebeurd). In september 2019 zijn voor dit cameratoezicht ook de beleidsregels vastgesteld³. Hierin staan de voorwaarden waaronder (mobiel) cameratoezicht kan worden ingezet. Arnhem maakt hierin gebruik van dezelfde (wettelijke) afwegingscriteria als Enschede. Een voorbeeld waarbij Arnhem flexibele camera's heeft ingezet zijn rellen en ongeregelde heden in de wijk Geitenkamp in 2020.

Gemeente Rotterdam

Gemeente Rotterdam heeft in oktober 2020 een nieuw beleidskader cameratoezicht vastgesteld. Hierin staan ook de afwegingscriteria voor het instellen van cameratoezicht⁴. Rotterdam maakt hierin gebruik van dezelfde (wettelijke) afwegingscriteria als Enschede.

De burgemeester van Rotterdam heeft, op basis van een grondige veiligheidsanalyse, 10 gebieden aangewezen waar cameratoezicht kan plaatsvinden⁵. In Rotterdam worden inwoners gevraagd melding te maken van veiligheidsproblematiek en overlast, om de onderbouwing voor cameratoezicht te versterken.

Rotterdam maakt ook gebruik van mobiel cameratoezicht. Hiervoor wijst de burgemeester op grond van artikel 151c Gemeentewet een gebied aan waarbinnen mobiele camera's kunnen worden geplaatst of verplaatst. Voor de inzet van mobiel cameratoezicht gelden dezelfde afwegingen als voor de inzet van het vaste cameratoezicht. In Rotterdam worden gemeentelijke

² Zie voor het beleidskader cameratoezicht (met afwegingscriteria)

https://www.utrecht.nl/fileadmin/uploads/documenten/wonen-en-leven/veiligheid/wat_doet_de_gemeente/2018-11-Beleidskader-Cameratoezicht-2019-2022.pdf

³ Voor beleidsregels cameratoezicht gemeente Arnhem (september 2019) zie:

<https://online.ibabs.eu/ibabsapi/publicdownload.aspx?site=Arnhem&id=d069b346-7c09-4680-9909-a67aaf80266>

⁴ [Gemeentebld 2020, 348356 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen \(officielebekendmakingen.nl\)](#)

⁵ [Besluit van de burgemeester van de gemeente Rotterdam houdende regels omtrent cameratoezicht \(Aanwijzingsbesluit cameratoezicht juli 2019\) \(overheid.nl\)](#)

mobiele camera's ook kortstondig door de Politie ingezet. Dit kan op basis van art. 3 Politiewet ter handhaving van de rechtsorde. Het kan dan gaan om onvoorziene ordeverstoringen of (de vrees voor) ordeverstoringen van tijdelijke aard, bijvoorbeeld bij een risicowedstrijd in het betaalde voetbal of bij evenementen of demonstraties. Dit is toegestaan zolang het niet stelselmatig plaatsvindt en ter handhaving van de openbare orde noodzakelijk is (proportioneel en subsidiair), het slechts een beperkte inbreuk op de persoonlijke levenssfeer oplevert, en is onderbouwd op basis van een veiligheidsanalyse. Randvoorwaarde voor inzet op basis van de Politiewet is ook dat het gaat om kortstondige inzet (in beginsel 3 t/m 14 dagen, met een mogelijkheid tot verlenging).

Conclusie

Zoals u kunt lezen hanteren alle onderzochte steden dezelfde wettelijke afwegingscriteria (noodzakelijkheid, proportionaliteit, subsidiariteit, etc.) als wij in Enschede. Ook in deze andere steden wordt niet zonder zorgvuldige onderbouwing over gegaan tot (flexibel) cameratoezicht.

Overig

Naar aanleiding van de bespreking van het inmiddels vastgestelde Integraal Veiligheidsbeleid 2021-2014 is gevraagd om verdieping en gesprek met de burgemeester en vertegenwoordiging vanuit de gezagsdriehoek (gemeente, Politie, Openbaar Ministerie). Een datum voor het veiligheidsdebat was in afstemming met onze partners gevonden op 20 december a.s. Inmiddels heb ik vanuit uw presidium begrepen dat 20 december is komen te vervallen. Gezien de uitvoering van het Integraal Veiligheidsbeleid dat inmiddels ter hand is genomen roep ik u op hiermee niet te lang te wachten. Ik zou mij kunnen voorstellen we het debat in januari 2022 laten plaatsvinden. Dat biedt voor mij ook de gelegenheid om samen met de Politie de politiecijfers van het hele jaar 2021 te presenteren en het gesprek hierover te voeren.

Hoogachtend,

Burgemeester van Enschede,

(drs. Th.J.F.M. Bovens)